

Mgr. Bohuslav Sobotka, předseda vlády

Ing. Andrej Babiš, 1. místopředseda vlády a ministr financí

MVDr. Pavel Bělobrádek, Ph.D., MPA, místopředseda vlády

ministři a ministryně české vlády

Otevřený dopis: Počerady nepočkají. Začněme s vyřazováním starých uhelných elektráren

Vážený pane předsedo vlády, vážení pánové místopředsedové, vážené paní ministryně a vážení pání ministři,

se znepokojením jsme přijali zprávu, že Počerady – největší ze zastaralých uhelných elektráren – zamýšlí ČEZ odprodat soukromé společnosti finančníka a těžaře Pavla Tykače. Jsme přesvědčeni, že výhodnost tohoto obchodu pro ČEZ, stát a celou českou společnost je jen zdánlivá a pouze účetní.

Ve skutečnosti by měl tento prodej (a plánované provozování elektrárny po další desítky let, o kterém již potenciální noví vlastníci veřejně hovoří) pro stát a občany výrazně negativní dopady:

- **Prodlužovat spalování uhlí znamená popírat Pařížskou klimatickou dohodu**
- **Další spalování uhlí znamená větší a déletrvající znečištění ovzduší a poškození zdraví obyvatel**
- **Obchod je pro ČR v krátkodobém i dlouhodobém horizontu ztrátový**
- **Prodloužení provozu elektrárny Počerady narušuje státní energetickou koncepci**
- **Teplárny by se mohly ocitnout bez uhlí**
- **Obchodováním s Pavlem Tykačem je pro stát rizikové**

Každý z těchto důvodů detailněji rozebírá příloha tohoto dopisu.

Takový vývoj je v rozporu i se Strategickým rámcem hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje, který vláda nedávno

schválila a který požaduje změnu ekonomického profilu a ozdravení životního prostředí také Ústeckého kraje.

Věříme, že z mnoha zmíněných důvodů by namísto prodeje měla být elektrárna v dohledné době naopak uzavřena.

V okamžiku, kdy by společnost ČEZ elektrárnu prodala, ztratil by stát jediný skutečně účinný nástroj, jak elektrárnu odstavit, totiž možnost využít vlastnictví elektrárny. Novým soukromým vlastníkům by stát v jejich záměru mohl zabránit jen těžko, a navíc s rizikem hrozících arbitrází.

Česká republika nadále provozuje celý arzenál uhelných elektráren. Přitom jsme pátým největším vývozcem elektřiny na světě, a to v absolutních číslech. Kdyby se zavřelo šest uhelných elektráren, s jejichž provozem SEK nepočítá, stále ještě budeme vývozcí elektřiny. V případě elektrárny Počerady by byla absurdita provozu uhelného zdroje podtržena i tím, že ve stejné lokalitě je umístěna moderní paroplynová elektrárna ČEZ, která může odstavený uhelný zdroj ihned nahradit.

Protože elektrárna patří většinově státní společnosti ČEZ, neměl by stát hrozícímu poškození zájmu občanů jen přihlížet. Jsme přesvědčeni, že by Vaše vláda měla naopak jasně vystoupit proti tomuto prodeji a učinit všechny kroky, aby mu zabránila.

Máte oporu v Státní energetické koncepci ČR, v závazcích vyplývajících z Pařížské klimatické dohody i v záměrech EU na poli energetiky. Zabráníte obchodu, který by stát a občany poškodil. A bude to důležitý důkaz Vaší politické vůle chránit klima i zdraví lidí a modernizovat českou ekonomiku.

Vážený pane premiére, vážení pánové místopředsedové, vážené paní ministryně a vážení páni ministři, s ohledem na nečekanou rychlost probíhajících jednání mezi společnostmi ČEZ a Pavlem Tykačem si Vás dovoluujeme vyzvat: Počerady nepočkají! Prosíme Vás, zasadte se bez odkladu o ponechání této elektrárny v rukou většinově státní firmy a o její odstavení nejpozději do roku 2030.

Děkujeme.

Podepsáni:

JUDr. Petr Pithart, právník, signatář Charty 77, někdejší předseda vlády ČR, která stanovila územně-ekologické limity těžby hnědého uhlí, bývalý předseda Senátu ČR

prof. RNDr. Ing. Michal V. Marek, DrSc., dr. h. c., ředitel Ústavu výzkumu globální změny AV ČR - CzechGlobe

MUDr. Alena Dernerová, lékařka a senátorka

prof. RNDr. Václav Hořejší, CSc., imunolog

doc. Mgr. Tereza Stöckelová, Ph.D., socioložka

PhDr. Jiřina Šiklová, CSc., socioložka

Ing. arch. Martin Říha, urbanista, expert na posuzování vlivů na životní prostředí, bývalý náměstek ministra životního prostředí

RNDr. Jan Hollan, Ph.D., fyzik a vysokoškolský pedagog

MUDr. Eva Rychlíková, lékařka, expertka na hodnocení zdravotních rizik, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně Ústí nad Labem

MUDr. Jiří Biolek, primář dětského a dorostového oddělení nemocnice v Mostě, zastupitel města Litvínova

MUDr. Adrian Javorek, lékař, zastupitel města Litvínova

PhDr. Milan Šťovíček, místostarosta města Litvínova, bývalý předseda výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny PSP

PhDr. Vlastimil Doležal, učitel, zastupitel a bývalý starosta města Litvínova

PhDr. Zdeněk Papoušek, senátor a pedagog

Ing. Vladimír Buřt, starosta města Horní Jiřetín

Mgr. Lukáš Jelínek, politolog

Břetislav Rychlík, režisér

Táňa Fischerová, herečka

Arnošt Goldflam, herec

Marta Kubišová, zpěvačka

Ing. Jiří Dlouhý, předseda Společnosti pro trvale udržitelný život

David Murphy, výkonný ředitel Greenpeace ČR

Radim Hejduk, předseda spolku Idealisté.cz

Josef Patočka, Limity jsme my

Petr Globočnick, Kořeny o. s.

RNDr. Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA

Za správnost a více informací:

Josef Patočka

Limity jsme my

Hořanská 2, 130 00, Praha - Žižkov

tel: 731 445 153

e-mail: patocka.josef@gmail.com

Příloha:

Důvody, proč neprodávat ale naopak odstavit uhelnou elektrárnu Počerady

Cesta mimo Pařížskou dohodu. Česká republika v dubnu minulého roku podepsala Pařížskou dohodu o ochraně klimatu. Na historické konferenci, která k jejímu sjednání vedla, se Česká republika slovy premiéra přihlásila ke svojí spoluzodpovědnosti za stav klimatu. Změna klimatu je podle tohoto prohlášení „zásadní výzva současnosti a my všichni musíme spolupracovat, abychom zabezpečili budoucnost svou i našich dětí“. Opatření vedoucí ke snížení emisí si sice „vyžádají nemalé finanční zdroje, technologickou podporu i posílení kapacit – musíme si však uvědomit, že jde o investice do naší budoucnosti“.

S tím nelze než souhlasit. Naplnění cíle této dohody – totiž udržení globálního oteplení pokud možno na hranici 1,5 stupně Celsia – vyžaduje opatření skutečně bezodkladná. Při současném tempu emisí nám zbývá již jen pět let, než ztratíme byť jen padesátiprocentní šanci tohoto cíle dosáhnout. Jinak řečeno, počítá se každá uzavřená uhelná elektrárna a každá tuna uhlí, která zůstane pod zemí. Vědci

dokonce varují, že po roce 2030 už nebude možné vyrábět elektřinu z uhlí vůbec – společných cílů bychom tak nemohli dosáhnout¹. Elektrárna Počerady vypouští ročně 5 milionů tun CO₂ (tedy téměř tolik, co vypustí silniční nákladní přeprava na českém území²). Pokračování provozu takového nadbytečného zdroje znamená jednoznačný konflikt se snahou, kterou je nutné vyvinout pro dosažení stabilizace globálního oteplení na relativně bezpečné hranici. Další provoz elektrárny mimo kontrolu státu by také způsobil konflikt s klimaticko-energetickými cíli EU 2030, neboť současné představy o jejich naplnění počítají s plněním SEK.

Zbytečné znečištění. Elektrárna Počerady se podílí na znečišťování ovzduší v ČR. Každoročně vypustí 230 tun prachu, 5 500 tun oxidu siřičitého, 6 600 tun oxidů dusíku a 1 500 tun oxidu uhelnatého³. Tím se provoz elektrárny podílí na vzniku onemocnění dýchacích cest, kardiovaskulárních onemocnění, rakoviny, alergií a předčasných úmrtí kvůli znečištění ovzduší, včetně genetické zátěže dalších generací.

Ztrátový obchod. Hlavním argumentem pro prodej elektrárny (jejíž zisky mezi lety 2013 a 2015 klesly o 90 %) je ekonomický přínos pro firmu ČEZ, tedy i většinového akcionáře, jímž je stát. Ve skutečnosti je elektrárna ztrátová už nyní, neboť jí způsobované tzv. externí náklady (škody na zdraví a životním prostředí, které stát a občané platí na zdravotním a nemocenském pojištění či z daní) výrazně převyšují její příjmy. Podle propočtů ekonomů z Univerzity Karlovy činí jen externí náklady spojené s poškozováním zdraví, budov, zemědělské produkce a přírody 3 miliardy korun ročně⁴. Příjmy (daně a odvody za zaměstnance, daň z příjmu fyzických osob, dividendy majoritnímu akcionáři) tvoří jen 271 milionů korun ročně⁵. Poplatky za znečištění ovzduší se pohybují v pouhých desítkách milionů – aktuálně činí 24 milionů korun ročně. Prodejem se stát samozřejmě externích nákladů nezbaví, klesne však příjem z dividendy (183 milionů korun). Pokud by tedy stát získal prodejem 4 miliardy korun, pak při pokračování provozu elektrárny do roku 2030 přijde celkem o více než 34 miliard korun⁶. Každý další rok se navíc bude čistá

¹ Viz

<http://climateanalytics.org/latest/eu-needs-to-shut-all-coal-plants-by-2030-or-will-vastly-overshoot-paris-agreement-report>.

²

[https://www.mdcz.cz/Statistiky/Souhrnne-ukazatele/Celkove-emise-z-dopravy/Emise-oxidu-uhliciteho-\(CO2\)-za-je-dnotlive-druhy-d](https://www.mdcz.cz/Statistiky/Souhrnne-ukazatele/Celkove-emise-z-dopravy/Emise-oxidu-uhliciteho-(CO2)-za-je-dnotlive-druhy-d).

³ Výroční zpráva Elektrárny Počerady, str. 14, viz

https://www.cez.cz/edee/content/file/o-spolecnosti/dcerine-spolecnosti/dalsi-spolecnosti/epc_vyrocní-zprava-2015.pdf.

⁴ Měrné externí náklady výroby elektrické energie v uhelných parních elektrárnách v České republice, *tabulka 9: Měrné externí náklady pro stávající zdroje na 1 kWh vyrobené elektřiny (v Kč, ceny roku 2011)*. Náklady byly pro výpočet dále sníženy z důvodu dílčí modernizace elektrárny v roce 2015, která snížila znečištění.

⁵ Výroční zpráva Elektrárny Počerady, str. 13, viz

https://www.cez.cz/edee/content/file/o-spolecnosti/dcerine-spolecnosti/dalsi-spolecnosti/epc_vyrocní-zprava-2015.pdf.

⁶ 4 000 000 000 Kč (výtěžek z prodeje) + 1 495 000 000 Kč (daně a poplatky 2018–2030) – 39 681 000 000 Kč (externí náklady – zdraví, zemědělská produkce, budovy, biodiverzita 2018–2030, bez klimatických dopadů) = –34 222 000 000 Kč (ztráta do r. 2030).

ekonomická ztráta zvyšovat o další 3 miliardy.

Státní energetická koncepce ČR by spadla do koše. Pokračování provozu je v rozporu se Státní energetickou koncepcí ČR (SEK), která implicitně počítá s limitovaným instalovaným výkonem v kondenzačních uhelných zdrojích vyrábějících pouze elektřinu. Přitom již modernizované elektrárny ČEZ (Tušimice, Ledvice a Pruněřov) tento limit téměř naplňují. Kdyby se zavřelo šest uhelných elektráren, s nimiž SEK nepočítá, stále ještě budeme vývozci elektřiny⁷. SEK hned na několika místech požaduje útlum uhelných elektráren vyrábějících pouze elektřinu a počítá s přednostním využitím hnědého uhlí dostupného v rámci limitů těžby pro vysoce účinnou kombinovanou výrobu elektřiny a tepla v teplárnách. Počerady přitom žádné teplo nedodávají.

Teplárny bez uhlí. SEK kalkuluje s uzavíráním přebytečných elektráren také z důvodu zajištění dostatku uhlí pro teplárny. Elektrárna Počerady přitom každoročně spálí podobné množství uhlí jako všechny tuzemské teplárny dohromady⁸. Uhlí z velkolomu Vršany, který v současnosti zásobuje Počerady palivem, sice není pro využití v teplárenství pro svoji nízkou výhřevnost vhodné, bylo by však možné spalovat je v nedaleké nejmodernější české uhelné elektrárně v Ledvicích, a ušetřit tak pro teplárny miliony tun vysoce výhřevného uhlí z velkolomu Bílina, kterému vláda prodloužila životnost.

Obchodování státní firmy s podnikateli usilujícími o prolomení limitů těžby. O nákup elektrárny Počerady usiluje (skrze řetěz firem se sídlem na Kypru) finančník Pavel Tykač, známý svým (naštěstí neúspěšným) úsilím o zbourání Horního Jiřetína a přiblížení velkolomu ČSA doslova až pod okna obyvatel Litvínova. Stát by neměl dodávat takovému podnikateli legitimitu tím, že mu bude prodávat další strategická aktiva.

⁷ Jedná se o nemodernizované elektrárny Počerady (uhelné bloky, nikoli nové paroplynové), Chvaletice, Mělník II a III, Tisová a Dětmárovice, které vyrábějí 14 TWh elektřiny z uhlí. Roční vývoz elektřiny činí 16 TWh.

⁸ MPO: Výroba a užití tepelné energie v roce 2007 (tab. na str. 11, řádek 1; novější statistiky nebyly zveřejněny, ale je jisté, že spotřeba uhlí pro výrobu tepla ve velkých zdrojích poklesla): <http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/38201/42624/510219/priloha001.pdf>